

Onderzoeksrapport

Verwijzingsportaal Bankgegevens

Gebruik VB in 2024 bij de politie

Door	Concernaudit
Afdeling	Concernaudit
Versienummer	1.0
Datum	1 september 2025
Kenmerk	Typ Kenmerk
Status	Definitief
Rubricering	Politie INTERN - Politietaak

Managementsamenvatting

Context

Via het Verwijzingsportaal Bankgegevens (hierna: VB) kunnen daartoe bevoegde autoriteiten, waaronder de politie, gegevens opvragen bij in Nederland gevestigde financiële dienstverleners. De politie maakt gebruik van het VB voor enkelvoudige bevragingen, gerelateerd aan diverse typen opsporingsonderzoeken en voor het doen van bulkbevragingen, gerelateerd aan online aangiftes van aan- en verkoopfraude via internet.

Het Directoraat-Generaal Ondermijning (DGO) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) is de eigenaar van het VB. De Justitiële Informatiedienst (Justid) is de beheerder van het VB. Afspraken over het gebruik van het VB tussen DGO, de opsporingsdiensten, de Politie en het OM zijn vastgelegd in een gebruikersprotocol.

Volgens het Besluit verwijzingsportaal bankgegevens dient de politie tot 2028 jaarlijks, en daarna tweejaarlijks, een audit uit te laten voeren naar de kwaliteit van de vorderingen, verzoeken en verstrekkingen van gegevens. Het auditrapport dient te worden verstrekt aan DGO.

Concernaudit (hierna; CA) heeft de audit naar het gebruik van het VB door de politie over 2024 uitgevoerd. Deze audit omvatte:

- De in 2024 uitgevoerde interne controles, zoals in het gebruikersprotocol beschreven.
- Het gebruik van het systeem AVIN¹ om bulkbevragingen te doen op het VB.
- De opvolging van het nog openstaande verbeteradvies uit de vorige audit.

Interne controles

In 2024 is het interne controleproces ingericht en is gestart met uitvoering. CA heeft een hertoetsing uitgevoerd op een aantal deelwaarnemingen en onderzoek gedaan naar de toegangsbeveiliging.

De hertoetsing bevestigt de bevindingen zoals gerapporteerd in de rapportages over de halfjaarlijkse interne controles over 2024, zowel op het aspect toegangsbeveiliging als over de rechtmatigheid van de bevragingen. Zoals ook gerapporteerd in de jaarlijkse interne controle rapportage, blijft de kwaliteit van de dossiervorming een aandachtspunt. Ook onderschrijft CA merendeels de bevindingen die zijn gerapporteerd in de jaarlijkse interne controle rapportage met betrekking tot de toegangsverlenings-procedure. De beoogde beperking in geldigheidsduur van toegangsrechten tot het VB, die buiten de standaardprofielen zijn toegekend, tot maximaal een jaar is niet geheel gerealiseerd voor medewerkers van ketenpartners. In 2025 is de toegang tot VB uit een aantal gebruikersprofielen verwijderd, nadat uit analyse over 2024 was gebleken dat functionarissen met deze gebruikersprofielen geen gebruik maakten van VB.

In de selectie van bevragingen voor de interne controle is de politie deels afgeweken van het gebruikersprotocol:

- 1) Op het aspect dat de accorderende VB-gebruiker (HOvJ) en de bevragende VB-gebruiker verschillend zijn, is niet expliciet geselecteerd. Het protocol schrijft een selectie van ca. 33% van dit type gevallen voor. In 2024 voldeden 8% van alle individuele VB-bevragingen en 4% van de 227

¹ AVIN staat voor Automatische Verwerking IBAN-NAW

geselecteerde gevallen aan dit criterium. De wet, het besluit en het protocol schrijven niet voor dat de accorderende VB-gebruiker en de bevragende VB-gebruiker verschillende personen moeten zijn.

- 2) Voor de bevragingen via het bedrijfsprocessysteem AVIN zijn 5 in plaats van 50 gevallen getoetst. In de interne controle is gesteund op de systeemtechnische beheersmaatregelen die de rechtmatigheidseisen afdwingen.

Gebruik AVIN-systeem

Voor de uitvoering van bulkbevragingen op het VB gebruikt de politie sinds 24 januari 2024 het systeem AVIN. AVIN is zodanig ingericht dat alleen een Hulp-Officier van Justitie (HOvJ) bevoegd is voor het accorderen van een bevraging om gegevens te kunnen vorderen. Uit de audit blijkt dat uitvraag van VB via AVIN in 2024 alleen door bevoegde opsporingsambtenaren heeft plaatsgevonden en de vorderingen hiertoe door een bevoegd HOvJ waren goedgekeurd.

Het gebruikersprotocol eist dat in AVIN over de VB-bevragingen minimaal hetzelfde wordt gelogd als in het VB. De auditlogging in AVIN voldoet aan deze eis. Dit is ook gerapporteerd in de jaarlijkse interne controle rapportage.

Ook stelt het gebruikersprotocol eisen aan het proces waarbij wijzigingen in AVIN worden doorgevoerd (change management). In 2024 zijn geen wijzigingen uitgevoerd op AVIN. De bevindingen over change management zoals gerapporteerd in de jaarlijkse interne controle rapportage zijn in lijn met de opzet van het wijzigingenbeheerproces voor VB.

Verbeteradviezen audit VB 2022

In de audit naar het gebruik van het VB over 2022 is gerapporteerd dat, in afwijking van het gebruikersprotocol, de politie nog geen contactpersonen had aangewezen. In 2024 waren opdrachtgever (DGO) en beheerder (Justid) van het VB op de hoogte dat de coördinator VB fungeert als contactpersoon. In januari 2025 is bij deze partijen kenbaar gemaakt wie optreedt als diens vervanger.

Managementreactie

De korpsleiding heeft het “onderzoeksrapport VB-bevragingen politie 2024” met belangstelling gelezen. De observaties die in het rapport zijn beschreven worden herkend en zullen in de komende periode de benodigde aandacht krijgen.

Onze focus zal liggen op bijsturing van eventuele bevindingen uit de interne controles en audit.

Extra aandacht zal uitgaan naar:

- Opslag en vindbaarheid van vordering en resultaat in het onderzoeksdossier
- Rechtmatigheid (formele vereisten) van gedane VB-bevragingen.
- Steekproefplan interne controle gebruik (in samenspraak MinJenV)
- Monitoren, interne controle en bijsturing autorisaties (profielen en PIT-shop)

De kwartiermakend landelijk coördinator VB zal in samenspraak met de portefeuillehouder, verantwoordelijk voor het VB, de verbeteracties vormgeven, monitoren en waar nodig bijsturen.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
Managementreactie	4
Inhoudsopgave	5
1 Context.....	6
2 Bevindingen	7
2.1 Interne controle op rechtmatigheid bevragingen werkt	7
2.2 Gehanteerd steekproefplan sluit grotendeels aan bij bevragingen door politie	8
2.3 Interne controle op autorisaties van bevragingen is uitgevoerd	8
2.4 Interne controle geeft aandachtspunten voor dossiervorming	10
2.5 Interne controle op gebruik AVIN is in ontwikkeling	10
2.5.1 Context	10
2.5.2 Bulkbevragingen met AVIN vinden plaats door bevoegde opsporingsambtenaren	11
2.5.3 AVIN is voor live-gang getest op correcte werking	11
2.5.4 In AVIN worden gegevens gelogd volgens gebruikersprotocol	11
2.5.5 Kwaliteitscontrole AVIN-bevragingen niet in lijn met gebruikersprotocol	11
2.6 Contactpersoon en plaatsvervanger voor VB bekend bij J&V	12
3 Verantwoording onderzoek.....	13
3.1 Opdracht.....	13
3.2 Afbakening.....	13
3.3 Werkwijze onderzoek.....	14
3.3.1 Algemeen.....	14
3.3.2 Kwaliteitstoets interne controle bevragingen.....	14
3.3.3 Audit overige interne controles en opvolging advies 2023	14
3.3.4 Audit opzet en gebruik AVIN.....	15
3.4 Afstemming bevindingen	15

1 Context

De Wet verwijzingsportaal bankgegevens is op 10 september 2020 in werking getreden. Met deze wet wordt het voor banken en andere betaaldienstverleners die rekeningen aanbieden met een Nederlands IBAN identificatienummer en banken die kluizen verhuren in Nederland, verplicht om aan te sluiten op het Verwijzingsportaal Bankgegevens (VB).

Doel van het VB is het betrouwbaar, snel, veilig, juist, volledig, efficiënt en uniform opvragen van gegevens bij in Nederland gevestigde financiële dienstverleners door bevoegde autoriteiten. Het Directoraat-Generaal Ondermijning (DGO) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) is de eigenaar van het VB. De Justitiële Informatiedienst (Justid) is de beheerder van het VB.

In de Wet en het Besluit VB is bepaald welke functionarissen (geautoriseerde opsporingsambtenaren) van welke instanties gebruik mogen maken van het VB voor het opvragen van gegevens en op grond van welke wettelijke bevoegdheid. Voordat de bevraging van een bank of een betaaldienstverlener via het VB mag plaatsvinden, moet de geautoriseerde opsporingsambtenaar beschikken over een vordering die is opgesteld door de (hulp) officier van justitie (HOvJ) of teamleider. Bevragingen via het VB zonder een vordering is niet toegestaan omdat hiermee het rechtmatigheidsbeginsel in het geding komt.

Nadat de geautoriseerde opsporingsambtenaar gegevens ter onderbouwing van de bevraging en de gegevens die nodig zijn voor de bevraging heeft ingevoerd in het VB, wordt de bevraging verzonden naar 1 of meerdere banken en/of betaaldienstverleners. De bank of betaaldienstverlener gaat na ontvangst van de bevraging over tot geautomatiseerde verstrekking van de gevraagde gegevens uit de klantenadministratie. De via het VB ontvangen gegevens kunnen worden overgezet naar het eigen onderzoeksdossier van de bevragende opsporingsambtenaar. In 2024 heeft de politie 56.450 bevragingen uitgevoerd. Dit aantal is inclusief herhalingspogingen in geval het portaal niet reageert.

In artikel 5 lid 4 van het Besluit verwijzingsportaal bankgegevens is aangegeven dat tot 2028 jaarlijks, en daarna tweejaarlijks, een audit dient plaats te vinden. Omdat de Politie gebruik maakt van het VB heeft DGO de politie verzocht een audit uit te voeren naar de naleving van de hiervoor genoemde bepaling. In dat kader heeft Concernaudit (hierna: CA) onderzoek gedaan naar de vraag:

Welke bevindingen heeft Concernaudit over de bevraging van het VB bij de politie ten aanzien van de werking van het verwijzingsportaal bankgegevens en de kwaliteit van de vorderingen, verzoeken en verstrekkingen van gegevens.

Nadere afspraken over het gebruik van het VB tussen DGO, de opsporingsdiensten, de Politie en het OM zijn vastgelegd in het “2401128 Gebruiksprotocol VB1.2 (versie 2.1) goedgekeurd stuurgroep VB” (hierna gebruikersprotocol). Dit gebruikersprotocol benoemt onder meer dat afnemende organisaties interne controles moeten uitvoeren op het gebruik van het VB. Dit gebruikersprotocol is het referentiekader voor de audit.

Met dit rapport wordt DGO in staat gesteld om de Tweede Kamer te informeren over de resultaten van de uitgevoerde audit.

2 Bevindingen

2.1 Interne controle op rechtmatigheid bevragingen werkt

In het gebruikersprotocol is opgenomen dat de afnemende organisaties van het VB jaarlijks in het eerste en derde kwartaal een interne controle uitvoeren op de kwaliteit van de bevragingen van het voorgaande halfjaar. De resultaten van deze controles dienen voor het einde van het tweede respectievelijk vierde kwartaal te worden gerapporteerd aan het ministerie van J&V volgens een voorgeschreven format.

De kwartiermakend landelijk coördinator VB (hierna: coördinator VB) heeft in 2024 de halfjaarlijkse interne controle ingericht op de rechtmatigheid van de bevragingen in het VB, in overeenstemming met de beschrijving in het gebruikersprotocol.

Voor de eerste helft van 2024 is de interne controle volledig door de coördinator VB zelf uitgevoerd. Dit betrof 43 bevragingen. Voor de tweede helft van het jaar zijn 184 bevragingen getoetst. Per eenheid hebben lokale controleurs 15 deelwaarnemingen voor hun eigen eenheid uitgevoerd. Daarnaast heeft de coördinator VB een aantal bevragingen voor LMIO en werk onder nummer getoetst.

De coördinator VB heeft de uitkomsten van de interne controles verwerkt in het voorgeschreven rapportage format. De rapporten van de eerste en tweede halfjaarlijkse controle zijn tijdig gedeeld met het ministerie van J&V (d.d. 17 december 2024 resp. 26 juni 2025).

Concernaudit heeft een hertoetsing uitgevoerd op de uitgevoerde interne controles. De uitkomsten daarvan bevestigen de bevindingen van de coördinator VB, en daarmee het geschetste beeld in de rapportages aan het ministerie van J&V, waaronder:

Bevoegdheden

- De medewerkers die de daadwerkelijke bevraging in het portaal hebben gedaan, waren opsporingsbevoegd op het moment van de bevraging.
- De in de vorderingen vermelde HOvJ's waren bevoegd op het moment van de bevraging. Bij een beperkt aantal HOvJ's kon de bevoegdheid niet vastgesteld worden omdat zij buiten de politie werkzaam waren.
- Bij een beperkte aantal gevallen komt de in de VB-bevraging opgenomen naam van de HOvJ niet overeen met degene die in de vordering is vermeld. Echter betroffen beide personen gecertificeerd HOvJ.

Overige aspecten

- Bij een beperkt aantal gevallen is geconstateerd dat de datum van ondertekening later was dan de datum van de VB-bevraging. Daarnaast kon voor een aantal bevragingen niet vastgesteld worden of de datum van ondertekening vóór de datum van de bevraging ligt, vanwege ontbrekende vorderingen in de dossiers.
- Bij een beperkt aantal geselecteerde posten komt de in de VB-bevraging opgenomen wettelijke grondslag niet overeen met de in de vordering vermelde grondslag. Daarnaast kon deze aansluiting niet bij alle geselecteerde items uitgevoerd worden vanwege ontbrekende documenten.
- Niet bij alle bevragingen was de motivering aanwezig waarom alle financiële instellingen bevrraagd waren.
- Bij een aantal bevragingen komen de zoekcriteria in het resultaat niet overeen met de zoekcriteria

in de vordering, bijvoorbeeld op het gebied van de bevroegde periode of de motivering alle banken (de vordering was gericht aan alle financiële instellingen, terwijl het resultaat was gericht aan 1 bank).

- Niet bij alle geselecteerde items is een vordering of een resultaat aanwezig. Daarnaast zijn in sommige gevallen de resultaat berichten zonder inhoudelijk resultaat niet bewaard.

2.2 Gehanteerd steekproefplan sluit grotendeels aan bij bevragingen door politie

In 2024 is in het gebruikersprotocol de uit te voeren interne controles nader uitgewerkt. Als selectiecriteria voor de te toetsen bevragingen in de interne controle worden genoemd:

- a) Aandacht voor verdeling tussen client- en productbevragingen;
- b) Aandacht voor regionale spreiding en/of spreiding over eenheden indien van toepassing;
- c) Inbegrip van bevragingen onder nummer of bevragingen onder embargo;
- d) Aandacht voor bevragingen waar de accorderende VB-gebruiker (HOvJ) dezelfde is als de ingelogde VB-gebruiker

Voordat het gebruiksprotocol 2024 geformaliseerd was heeft de coördinator VB een steekproefplan ontworpen, voor het selecteren van VB-bevragingen door de eenheden, voor de interne controle over 2024. In dit plan heeft hij aandacht besteed aan de verdeling tussen client- en productbevragingen, de verschillende grondslagen en alle financiële instellingen versus individuele instellingen. Nadat de coördinator dit plan getest had bij de controle over het eerste half jaar 2024, heeft hij zijn steekproef plan uitgebreid en aangescherpt en toegepast op de bevragingen door elke eenheid. Daarnaast zijn in de controle van de tweede helft van het jaar 2024 ook bevragingen onder nummer meegenomen. Naast de interne controle op individuen bevragingen, is in beide periodes een interne controle uitgevoerd op de bulkbevragingen door het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting (LMIO).

Het gebruikersprotocol vereist niet dat de accorderende VB-gebruiker (HOvJ) en de bevragende VB-gebruiker verschillend zijn. In de voorgestelde selectiewijze dient dit echter ca. 33% van de te selecteren bevragingen te zijn. CA heeft vastgesteld dat bij ongeveer 8% van alle non-LMIO bevragingen in 2024 VB-gebruiker ook de accorderende HOvJ was. In de selectie over het hele jaar kwamen 9 (4%) van zulke gevallen voor.

Bevragingen die door mensen van buiten de politie gedaan zijn, waaronder de KMAR en de politieacademie, vallen buiten de selectie voor de interne controle, omdat de politie de bevoegdheid van deze personen niet kan vaststellen. Voor de tweede helft van 2024 omvatten deze bevragingen 0.13% van het totale aantal bevragingen.

2.3 Interne controle op autorisaties van bevragingen is uitgevoerd

Het gebruiksprotocol vereist dat afnemende organisaties jaarlijks in het eerste kwartaal vaststellen of interne controleprocedures actief zijn ten aanzien van autorisaties en toegangsbeveiliging voor het VB. De resultaten van deze jaarlijkse interne controle dienen voor het einde van het tweede kwartaal te worden gerapporteerd aan het ministerie van J&V volgens een voorgeschreven format. Daarnaast

vereist het gebruikersprotocol dat in de halfjaarlijkse controle cyclus de effectiviteit van de maatregelen ten aanzien van het beheersen van de toegang tot het VB worden getoetst.

In de rapportage over de jaarlijkse interne controle is de autorisatieprocedure voor gebruikers van VB toegelicht. Deze toelichting is in overeenstemming met de concept procesbeschrijving van het algemene proces dat de politie hanteert voor het toekennen, wijzigen en intrekken van gebruikersautorisaties.

- Rechten worden toegekend aan individuele medewerkers.
- Er zijn geen groepsaccounts voor VB.
- Een medewerker kan toegang tot het VB verkrijgen op basis van het aan de functie gekoppelde autorisatieprofiel of door toekenning van de autorisatie door de leidinggevende, via de zogenoemde PIT-shop.
- Als rechten zijn toegekend op basis van het autorisatieprofiel, worden deze rechten automatisch verwijderd bij functiewijziging binnen de politie of vertrek uit de organisatie.
- Autorisatie tot het verwijzingsportaal bankgegevens die is verkregen via een leidinggevende wordt eveneens automatisch verwijderd bij wisseling van functie.

Controle op toegekende autorisaties vindt niet elk half jaar plaats. Dit is gerapporteerd in de rapportage over de jaarlijkse interne controle. Daarbij is ook vermeld:

- 1) Jaarlijks wordt beoordeeld welke profielen geen/weinig gebruik hebben gemaakt van het VB en of verwijdering van de VB-autorisatie uit deze profielen nodig is.
- 2) De geldigheidsduur van via de PIT-shop aangevraagde VB-autorisaties is gemaximeerd tot een jaar. Daarna dient steeds verlenging te worden aangevraagd en beoordeeld door leidinggevende.
- 3) Uit geselecteerde deelwaarnemingen bij de interne controle op rechtmatig gebruik VB over 2024 is niet gebleken dat het VB is gebruikt door NIET-bevoegden.

Met betrekking tot de autorisaties voor individuele bevragingen heeft CA vastgesteld:

- 1) De coördinator VB heeft gedurende 2024 een beeld opgebouwd van het gebruik van VB door de verschillende functieprofielen. Analyse hiervan heeft op 14 april 2025 geleid tot het intrekken van de VB-autorisaties in profielen die geen gebruik van VB maken. Hierdoor is het voor personen, die deze profielen hebben, niet langer mogelijk om VB te gebruiken.
- 2) Sinds maart 2025 is de geldigheidsduur van de nieuwe gegeven autorisaties aan politiemedewerkers tot 1 jaar gemaximeerd. Ook zijn de PIT-shop autorisaties voor VB voor bestaande gebruikers binnen de politie sinds 4 november 2024 tot 1 jaar beperkt.
- 3) Voor medewerkers van ketenpartners (FIOD, FIU, KMAR, NVWA), die toegang tot VB hebben verkregen via de PIT-shop, is de geldigheidsduur niet altijd gemaximeerd op 1 jaar. 1 september 2025 betrof het ca. 1,7% van het totale aantal via de PIT-shop uitgegeven autorisaties. 80% (ca.100 accounts) hiervan zijn van FIU-medewerkers.

De rapportage over de jaarlijkse interne controle is 26 juni 2025 – en daarmee binnen de daarvoor vastgestelde termijn – verstrekt aan het ministerie van J&V.

2.4 Interne controle geeft aandachtspunten voor dossiervorming

Het Gebruikersprotocol eist dat in het onderzoeksdossier tenminste de vordering of het verzoek en elk ontvangen VB-resultaatbericht opgenomen zijn, ook als het resultaatbericht geen inhoudelijk resultaat bevat. In het geval van een vordering/verzoek op nummer moet de bevraging in het VB herleidbaar zijn tot een dossier in de administratie van de organisatie.

Zoals in Hoofdstuk 2.1 aangegeven is niet bij alle geselecteerde items een vordering of een resultaat aanwezig. Daarnaast zijn in sommige gevallen de resultaat berichten zonder inhoudelijk resultaat niet bewaard.

In de audit naar het gebruik van VB over 2022 is het risico gesignaleerd dat geen afdoende toezicht op bevragingen gehouden kan worden als in de politiedossiers en politiesystemen geen directe relatie is vastgelegd tussen de gegenereerde nummers in de rapportage van het ministerie en de bevragingen. Om dit risico te mitigeren heeft de landelijke coördinator VB dit onderwerp in de gebruikershandleiding/werkinstructies geadresseerd. Ook is in de zaaksystemen waarin de politie haar dossiers registreert, een voorbeeld template opgenomen voor een proces-verbaal (PV), waarin gevraagd wordt om het VB-nummer van het VB-resultaat hierin te melden.

Uit de halfjaarlijkse interne controles van de coördinator blijkt dat deze werkwijze nog niet bij alle bevragingen geïmplementeerd is. Het VB-nummer van het VB-resultaat is niet in alle PV's vermeld. In de jaarlijkse interne controle rapportage wordt dan ook terecht opgemerkt dat de kwaliteit van de dossiervorming wisselt.

2.5 Interne controle op gebruik AVIN is in ontwikkeling

2.5.1 Context

Online aangiftes van oplichting via handelsplaatsen, webwinkel en sociale media worden in eerste instantie opgepakt door het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting (LMIO). Als de aangiftes aan bepaalde eisen voldoen, dan worden ze sinds 24 januari 2024 automatisch doorgeleid naar de HOvJ van LMIO in het systeem AVIN (Automatische Verwerking IBAN-NAW). De HOvJ controleert of de aangifte inderdaad aan-/verkoopfraude betreft en geschikt is om een VB-gegevens te vorderen, voordat hij de vordering accordeert.

Na accordering door de HOvJ vindt de vordering van de betreffende financiële instelling plaats via het VB. Nadat de gegevens opgehaald zijn bij het VB wordt de aangifte verrijkt met de gevalideerde persoonsgegevens. Op basis van de verkregen gegevens wordt een aangifte gerouteerd naar de eenheid van de regio waar de verdachte woont.

Van de 56.450 bevragingen die in 2024 zijn uitgevoerd, waren 34.968 bevragingen (ruim 62% van het totaal aantal bevragingen door de politie) onderdeel van een bulkbevraging door LMIO.

2.5.2 Bulkbevragingen met AVIN vinden plaats door bevoegde opsporingsambtenaren

Bij in productie nemen van AVIN zijn 5 HOvJ 's en 3 niet-HOvJ's gekoppeld als gebruikers aan AVIN. Daarin hebben zich in 2024 geen wijzigingen voorgedaan. De meeste gebruikers zijn werkzaam bij LMIO. Het systeem AVIN dwingt technisch af dat alleen gebruikers die de rol van HOvJ hebben, bevragingen kunnen accorderen.

In 2024 hebben 3 HOvJ's bevragingen in AVIN goedgekeurd. Deze waren allemaal HOvJ bevoegd op moment van goedkeuren van de vordering. Alle VB-gebruikers bij de uitvraag via AVIN voor LMIO waren bevoegde opsporingsambtenaren. In de interne controle rapportages is dit niet expliciet gerapporteerd.

2.5.3 AVIN is voor live-gang getest op correcte werking

In het gebruikersprotocol is aangegeven dat na elke wijziging van het bedrijfsprocessysteem, die invloed kan hebben op de VB-bevraging, moet worden getest dat de koppeling met het VB correct blijft werken. Ook moet worden vastgesteld dat de via het bedrijfsprocessysteem opgevraagde gegevens voldoen aan de grondslag/vraagtype combinaties uit de zogenoemde inrichtingstabel.

AVIN is op 24 januari 2024 in productie genomen voor de bulkaanvragen die betrekking hebben op WvSv 126nc. AVIN is zodanig ingericht dat alleen een HOvJ bevoegd is voor het accorderen van een bevraging om gegevens te kunnen vorderen. Door deze inrichting wordt voldaan aan de eisen die in de inrichtingstabel van het gebruikersprotocol staan vermeld.

Voor livegang hebben integratietesten plaatsgevonden tussen AVIN en VB om vast te stellen of de koppeling tussen AVIN en VB werkt. Na 24 januari 2024 zijn geen veranderingen meer doorgevoerd in AVIN. De koppeling tussen AVIN en VB is stabiel. Uit de controle is gebleken dat bevragingen uit AVIN naar VB worden verzonden en dat VB de te vorderen gegevens, indien beschikbaar, aanlevert. Wat over wijzigingsbeheer is beschreven in de jaarlijkse interne controle rapportage sluit hierbij aan.

2.5.4 In AVIN worden gegevens gelogd volgens gebruikersprotocol

In het gebruikersprotocol is aangegeven dat als het VB via een bedrijfssysteem wordt bevraagd van elke bevraging gegevens moeten worden gelogd. Het uitgangspunt hierbij is dat zowel in het VB als in het bedrijfssysteem dezelfde meta-/loggingsgegevens zijn vastgelegd.

Zoals in het rapport van de jaarlijkse interne controle is aangegeven, is auditlogging aanwezig waarbij bij iedere VB-bevraging de gegevens worden gelogd die in het gebruikersprotocol staan vermeld. Op persoonsniveau is in AVIN zichtbaar wie de aanvraag voor het vorderen van gegevens heeft beoordeeld en heeft goedgekeurd voordat de aanvraag vanuit AVIN naar het VB is verzonden.

2.5.5 Kwaliteitscontrole AVIN-bevragingen niet in lijn met gebruikersprotocol

Als bevragingen via een processysteem worden gedaan schrijft het gebruikersprotocol voor dat bij meer dan 250 van zulke bevragingen, in de interne halfjaarlijkse controle minimaal 25 bevragingen worden getoetst, verdeeld over de door de afnemende organisatie gebruikte grondslagen. In de interne controle over 2024 zijn 3 bevragingen over de eerste helft van het jaar en 2 bevragingen over de tweede helft van het jaar via AVIN getoetst.

Zoals eerder opgemerkt waren in 2024 beheersmaatregelen in en om AVIN aanwezig, die de kwaliteit van de bevragingen borgen en de kans op menselijke fouten minimaliseren:

- Alle 8 VB-gebruikers voor uitvraag via AVIN waren in 2024 bevoegde opsporingsambtenaren.
- Via AVIN vinden alleen bevragingen plaats onder WvSv art 126nc, van individuele financiële instellingen.
- AVIN dwingt af dat vorderingen alleen door een HOvJ kunnen worden goedgekeurd.
- In 2024 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de functionaliteit van AVIN.

2.6 Contactpersoon en plaatsvervanger voor VB bekend bij J&V

In het gebruikersprotocol is opgenomen dat elke organisatie die gebruik maakt van het VB een contactpersoon en vervanger dient aan te wijzen die fungeren als aanspreekpunt voor de opdrachtgever, de beheerder en de andere gebruikersorganisaties van het VB. In de audit VB over 2022 is geconstateerd dat de politie nog geen contactpersonen had aangewezen.

Zoals gerapporteerd in 2024 waren de opdrachtgever (DGO) en beheerder (Justid) van het VB in 2024 op de hoogte dat de coördinator VB fungeert als contactpersoon. In januari 2025 is bij deze partijen kenbaar gemaakt wie optreedt als diens vervanger.

3 Verantwoording onderzoek

3.1 Opdracht

Het Directoraat-Generaal Ondernijning (DGO) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft de referent Korpsleiding (KL) voor het VB 31 januari 2024 verzocht ervoor zorg te dragen dat de audit, zoals benoemd in het Besluit verwijzingsportaal bankgegevens, bij de Politie wordt uitgevoerd. De opdrachtbevestiging voor de uitvoering van de audit door Concernaudit over 2024 is 13 januari 2025 ter informatie toegestuurd aan de referent KL voor o.a. ondernijning. De afgesproken onderzoeksvraag luidt:

Welke bevindingen heeft Concernaudit over de bevraging van het VB bij de politie ten aanzien van de werking van het verwijzingsportaal bankgegevens en de kwaliteit van de vorderingen, verzoeken en verstrekkingen van gegevens.

De opdracht betreft geen controle-, beoordelings- of andere assuranceopdracht; het onderzoek verschaft dan ook geen zekerheid in de vorm van een oordeel of conclusie.

De opdrachtgever, de referent KL, is eigenaar van dit rapport. Dit rapport is primair bedoeld voor de opdrachtgever, met wie wij de opdracht zijn overeengekomen, om invulling te geven aan de vraag van DGO. Hoewel het rapport de context van het onderzoek zo goed mogelijk probeert te beschrijven, is het mogelijk dat iemand die de context niet (volledig) kent, de uitkomsten anders interpreteert dan bedoeld wordt.

3.2 Afbakening

Het auditrapport heeft betrekking op het gebruik van het VB door de politie en geeft de status weer per 31 juli 2025.

In de periode 14 februari – 31 juli 2025 zijn de volgende aspecten onderzocht:

- 1) De invulling van de jaarlijkse en halfjaarlijkse interne controles, zoals beschreven in het gebruikersprotocol VB1.2, versie 2.1 d.d. 28-11-2024, inclusief het selectieproces van de te controleren bevragingen.
- 2) De opzet en werking van het gebruik van het AVIN-systeem om bulkbevragingen te doen op het VB, inclusief de juistheid en actualiteit van toegekende autorisaties voor AVIN.
- 3) De opvolging van de in 2023 en 2024 gerapporteerde bevinding over contactpersonen voor het VB.

Er wordt in dit rapport geen aandacht besteed aan:

- De volledigheid van de populatie waaruit de deelwaarnemingen geselecteerd zijn;
- De rechtmatigheid van de vordering die ten grondslag ligt aan de bevraging;
- De inhoud en de volledigheid van de door het VB geleverde gegevens;
- Hoe de gegevens onderdeel worden van het opsporingsdossier.

Ook FIU-Nederland, die op basis van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) VB-bevragingen doet valt buiten scope van het onderzoek. FIU-Nederland is

weliswaar beheersmatig ondergebracht bij de Nationale Politie. Echter, de beleidslijn loopt rechtstreeks van de minister van Justitie en Veiligheid naar het hoofd van FIU-Nederland.

3.3 Werkwijze onderzoek

3.3.1 Algemeen

De opdracht is uitgevoerd volgens de werkwijze zoals beschreven in het kwaliteitshandboek van Concernaudit. Een onderdeel daarvan is dat onafhankelijke kwaliteitstoetsing heeft plaatsgevonden op deze onderzoeksopdracht. Dit is in lijn met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing.

3.3.2 Kwaliteitstoets interne controle bevragingen

Om het onderzoek uit te voeren is gebruik gemaakt van interviews en dossierreviews.

Interviews zijn gehouden met:

- De coördinator VB over de uitgevoerde controles Q1-Q2 2024 binnen de eenheden, de uitgevoerde controles Q1-Q4 2024 bij LMIO en de coördinerende activiteiten bij de uitgevoerde controles Q3-Q4 2024;
- Een medewerker BICC ZWB over het selectieproces van de te controleren bevragingen;
- Interne controleurs van 3 eenheden over de uitgevoerde controles Q3-Q4 2024;
- Een HR-medewerker over de opsporingsbevoegdheid controle.

Als onderdeel van de dossierreviews op de uitgevoerde interne controles is een hertoetsing uitgevoerd op:

- 5 van de 40 uitgevoerde interne controles over de periode Q1-Q2 2024, waarvan 1 van LMIO;
- 4 van de 15 uitgevoerde interne controles over de periode Q3-Q4 2024, bij 3 eenheden (totaal: 12);
- Alle (2) uitgevoerde interne controles over de periode Q3-Q4 2024 bij LMIO.

Per geselecteerde interne controle is aan de hand van de beschikbare documentatie geverifieerd of de rechtmatigheid van de bevraging van het VB correct is uitgevoerd, opnieuw kan worden uitgevoerd en de resultaten juist zijn vastgelegd.

3.3.3 Audit overige interne controles en opvolging advies 2023

Om het onderzoek uit te voeren is gebruik gemaakt van interviews en documentenanalyse.

Een interview is gehouden met de coördinator VB over de door hem uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van autorisatiebeheer, voorbereiding dossiervorming, AVIN en stand van zaken eerdere adviezen.

De interne controle rapportages op de hiervoor genoemde onderwerpen zijn geverifieerd aan de hand van diverse documenten. Ook zijn analyses uitgevoerd op rapportages over uitgegeven, gewijzigde en ingetrokken autorisaties voor VB.

3.3.4 Audit opzet en gebruik AVIN

Voor de toets op het gebruik van AVIN heeft documentenanalyse plaatsgevonden en zijn interviews gehouden met:

- De auteur van de GEB AVIN over de opzet van het AVIN-systeem;
- Productowner en informatiespecialist AVIN met betrekking tot de werking van het AVIN-systeem;
- Teamleider en HOvJ die bij LMIO werkzaam zijn, over het gebruik van VB en AVIN bij LMIO.

3.4 Afstemming bevindingen

Tijdens het onderzoek is regelmatig afgestemd met de coördinator VB. De conceptbevindingen zijn afgestemd met de coördinator VB. Het conceptrapport is afgestemd met de portefeuillehouder. 29 augustus 2025 is de managementreactie op het rapport ontvangen. Het rapport inclusief managementreactie is 8 september 2025 aangeboden aan de KL.